

37-ма СЕСІЯ

Доповідь
CG37(2019)09final
29 жовтня 2019 року

Роль місцевих і регіональних влад у захисті внутрішньо переміщених осіб (ВПО)

Комітет із поточних справ

Співдоповідачі¹: Маріанне ГОЛЛІНГЕР, Швейцарія (М, НЛДГ) та Олександр СЕНКЕВИЧ, Україна (М, НЛДГ)

Резолюція 448 (2019).....	2
Рекомендація 437 (2019).....	4
Пояснювальний меморандум.....	6

Загальна частина

У контексті попередньої роботи Конгресу, яка стосувалась обов'язків місцевих і регіональних органів влади щодо прийому біженців та інтеграції мігрантів, цей звіт привертає увагу до становища внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і підкреслює важливість політичного зобов'язання та істотну роль місцевих і регіональних влад у сприянні інтеграції, участі та недискримінації ВПО.

У доповіді звучить заклик до місцевих та регіональних органів влади полегшити доступ ВПО до послуг і забезпечити ефективне здійснення їхніх прав людини, підвищуючи обізнаність населення, яке приймає ВПО, про становище таких осіб. Тут також запропоновано забезпечити участь самих переміщених осіб у пошуку рішень на місцевому рівні та визнати важливість приватного сектора в наданні інфраструктури, житла та послуг.

У доповіді рекомендують, щоб уряди держав-членів інвестували в оцінку довготривалих переміщень і в те, що постає як довготермінові рішення для ВПО. Доповідь закликає держави-члени забезпечити справедливий та прозорий розподіл фінансування проєктів, пов'язаних із ВПО. У ній також звернено увагу на важливість систематичного аналізу даних та відстеження прогресу на рівні міста для досягнення національних і глобальних цілей розвитку.

¹ М: Палата місцевих влад / Р: Палата регіонів
ЄНП / КРЕ Група Європейської народної партії в Конгресі
СОЦ: Соціалістична група
НЛДГ: Незалежна ліберально-демократична група
ЄКР: Група Європейських консерваторів та реформаторів
НП Члени, що не належать до політичної групи Конгресу

РЕЗОЛЮЦІЯ 448 (2019)²

1. Питання переміщення – це глобальне явище, яке за останні роки досягло безпрецедентних масштабів. Лише у 2018 році було внутрішньо переміщено 28 мільйонів людей із 148 країн. Однак, незважаючи щораз більшу кількість внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) у світі, питання їхнього становища іноді відходить на задній план на фоні кризи біженців та міграції.

2. Згідно з Керівними принципами ООН із питань внутрішнього переміщення 1998 року, внутрішньо переміщеною є така особа, яка була «змушена полишити свій будинок або місце постійного проживання, зокрема внаслідок або з метою уникнення наслідків збройного конфлікту, ситуації загального насильства, порушень прав людини, стихійних або антропогенних лих, і яка не перетнула міжнародно визнаного державного кордону». ВПО мають право шукати безпеки в іншій частині своєї країни, полишити свою країну, шукати притулку в іншій країні, а також право на визнання їхньої правосуб'єктності будь-де, право на медичну допомогу, освіту, працевлаштування, безпеку, свободу пересування та право на захист від насильницького повернення або переселення в будь-яке місце, де їхнє життя, безпека, свобода та / або здоров'я опиняться під загрозою.

3. У Європі упродовж десятиліть понад 4 мільйони людей було переселено всередині своїх країн через збройні конфлікти та насильство. На додаток до тих ВПО, які постраждали від попередніх конфліктів у Європі та серед яких – населення Азербайджану, Вірменії, Боснії і Герцеговини, Кіпру, Грузії, Косово*, Північної Македонії, Росії та Туреччини, в Україні зовсім нещодавно з'явилося 1,7 мільйонів переселенців через ситуацію, що виникла після незаконної анексії Кримського півострова України Російською Федерацією, і внаслідок появи територій, що постраждали від іноземного військового втручання на сході країни.

4. Поряд із збройними конфліктами реальний ризик становлять підвищена вразливість та схильність до раптових небезпек. Особливо помітними виявами таких явищ були лісові пожежі (Греція), а також ризик переміщення внаслідок повеней, зокрема у містах (Франція). У всьому світі в 146 країнах відбулося 17,2 млн нових переміщень внаслідок катастроф. За оцінками у Європі три чверті населення проживає у міських районах, вразливих до стихійних лих. Отже, для місцевих та національних органів влади в Європі переміщення внаслідок стихійних лих повинно бути невід'ємною частиною стратегій щодо зменшення ризиків і реагування на них. Такий підхід також відповідає Цілі ООН сталого розвитку 13, яка закликає вживати невідкладних заходів, спрямованих на боротьбу зі зміною клімату та його наслідками.

5. Внутрішні переміщення – це насамперед питання прав людини. Власне їх належить вирішувати. Сьогодні ВПО зіштовхуються з низкою адміністративних проблем, які перешкоджають таким особам повноправно інтегруватися. ВПО також змушені вирішувати питання, пов'язані із зайнятістю, житлом, освітою та медичною допомогою, – і це лише деякі з них. Першочерговий обов'язок влади – забезпечити захист і гуманітарну підтримку ВПО, які перебувають у межах її юрисдикції, а також нести відповідальність за здійснення такого обов'язку, натомість ВПО мають право вимагати й отримувати захист та допомогу від цих органів.

6. У своїй Рекомендації Rec (2006)6 Комітет міністрів Ради Європи звернувся до держав-членів із проханням переконатися в тому, що ВПО надають необхідні документи для здійснення їхніх прав та що такі особи є належним чином поінформовані. Незважаючи на те, що ВПО є переселенцями, вони залишаються громадянами тієї держави, у якій вони проживають. Отже, ці особи мають такі ж права людини, які мають й інші громадяни і які закріплено в національному, регіональному та міжнародному законодавствах.

7. Звіт за 2018 рік, ухвалений Парламентською асамблеєю Ради Європи (ПАРЄ), нагадав державам-членам про те, що під час переселення осіб варто пам'ятати про основоположні права

² Обговорено та ухвалено Конгресом 29 жовтня 2019 року, 1-е засідання (див. Документ [CG37 \(2019\) 09](#)), пояснювальний меморандум), співдоповідачі: Маріанне ГОЛЛІНГЕР, Швейцарія (М, НЛДГ) та Олександр СЕНКЕВИЧ, Україна (М, НЛДГ).

* Усі покликання на Косово, незалежно від того, чи йдеться про територію, установи або населення, у цьому тексті потрібно чітко трактувати відповідно до Резолюції 1244 Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй та без упередження щодо статусу Косово.

ВПО та їхніх сімей. ПАРЄ висловила жаль із приводу того, що на гуманітарну ситуацію більшості ВПО в Європі негативно впливає той факт, що першопричинні конфлікти є затяжними та призводять до вимушеного переміщення, й підкреслила, що права людини й гуманітарні потреби ВПО повинні стати відправною точкою у всіх міжнародних зусиллях щодо контролю та посередництва в цих конфліктах.

8. Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи (далі – Конгрес) видав Посібник із прав людини для місцевих та регіональних влад у 2018 році, у якому визначено права ВПО й обов'язки місцевих та регіональних органів влади щодо забезпечення цих прав. Конгрес визнав надзвичайно важливу роль місцевих та регіональних органів влади у сприянні інтеграції ВПО та їхній участі в громадському й політичному житті. Зокрема у своїй Рекомендації 419 Конгрес розглядав виборче право як ефективний інструмент інтеграції ВПО.

9. З огляду на зазначене вище та з метою захисту прав ВПО й вирішення їхнього нестабільного становища Конгрес закликає місцеві та регіональні органи влади країн-членів Ради Європи і їхні національні асоціації:

a. сприяти добробуту внутрішньо переміщених осіб та захищати їхні свободи й права, забезпечуючи їм рівний доступ до основних послуг та інфраструктури як місцевим мешканцям, з одного боку, і визнаючи їхнє право на безпечне та гідне повернення до місць їхнього походження та до їхніх будинків чи звичних місць проживання, з іншого;

b. визнати, що ВПО складають гетерогенну групу з різними потребами, та адаптувати свій підхід залежно від цільової групи, враховуючи такі потреби під час розробки політики й ініціатив, із особливим акцентом на жінок та вразливі групи, такі як неповнолітні без супроводу й літні люди;

c. підвищити обізнаність населення, що приймає ВПО, про становище внутрішньо переміщених осіб та привернути увагу до того, що навіть якщо прибуття ВПО може бути додатковим тягарем для місцевих ресурсів у короткотерміновій перспективі, їхня присутність водночас здатна відкрити нові можливості для приймаючих громад;

d. вживати відповідних заходів для боротьби з упередженим ставленням стосовно ВПО, запобігати насильству, сприяти міжкультурному взаєморозумінню, забезпечувати соціальну згуртованість та надавати психологічну допомогу ВПО, коли це необхідно;

e. співпрацювати з організаціями громадянського суспільства, науковцями та приватним сектором, щоб розробляти інноваційні рішення щодо вимушеного переміщення й потреб, які воно викликає у таких сферах як житло, освіта, охорона здоров'я, працевлаштування та фінансова допомога, зокрема співпрацювати з приватними власниками й житловими об'єднаннями для вирішення житлового питання, пропонуючи такі рішення як інтеграція приймальних центрів у вже наявні житлові райони, тим самим полегшуючи доступ ВПО до соціальних послуг та пришвидшуючи їхнє включення;

f. сприяти участі ВПО у громадському й політичному житті та полегшувати таку участь, створюючи консультативні органи та / або формуючи простір для асоціацій ВПО з метою спілкування з консультантами, громадськими організаціями тощо та захищаючи їх від залякування й насильства, що перешкоджає їхнім виборчим правам;

g. створити механізми консультацій, щоб ВПО могли ділитися своїм досвідом та інвестувати у створення загальноєвропейської мережі місцевих та / або регіональних органів влади з метою подолання затяжних переміщень;

h. співпрацювати з іншими рівнями управління в організації ініціатив, починаючи з етапу планування до впровадження та оцінки;

i. слідкувати за новими переміщеннями, аби точно знати, скільки ВПО проживає в тій чи іншій області, і відповідно до цього адаптувати політику, створивши контрольний список, який дозволить сформуванню доказової бази, охопивши в ній різні категорії, такі як дані та аналіз, потенціал та участь, стимули та політична воля.

РЕКОМЕНДАЦІЯ 437 (2019)³

1. Питання переміщення – це глобальне явище, яке за останні роки досягло безпрецедентних масштабів. Лише у 2018 році було внутрішньо переміщено 28 мільйонів людей із 148 країн. Однак, незважаючи щораз більшу кількість внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) у світі, питання їхнього становища іноді відходить на задній план на фоні кризи біженців та міграції.

2.2. Згідно з Керівними принципами ООН із питань внутрішнього переміщення 1998 року, внутрішньо переміщеною є така особа, яка була «змушена полишити свій будинок або місце постійного проживання, зокрема внаслідок або з метою уникнення наслідків збройного конфлікту, ситуації загального насильства, порушень прав людини, стихійних або антропогенних лих, і яка не перетнула міжнародно визнаного державного кордону». ВПО мають право шукати безпеки в іншій частині своєї країни, полишити свою країну, шукати притулку в іншій країні, а також право на визнання їхньої правосуб'єктності будь-де, право на медичну допомогу, освіту, працевлаштування, безпеку, свободу пересування та право на захист від насильницького повернення або переселення в будь-яке місце, де їхнє життя, безпека, свобода та / або здоров'я опиняться під загрозою.

3. У Європі упродовж десятиліть понад 4 мільйони людей було переселено всередині своїх країн через збройні конфлікти та насильство. На додаток до тих ВПО, які постраждали від попередніх конфліктів у Європі та серед яких – населення Азербайджану, Вірменії, Боснії і Герцеговини, Кіпру, Грузії, Косово*, Північної Македонії, Росії та Туреччини, в Україні зовсім нещодавно з'явилося 1,7 мільйонів переселенців через ситуацію, що виникла після незаконної анексії Кримського півострова України Російською Федерацією, і внаслідок появи територій, що постраждали від іноземного військового втручання на сході країни.

4. Поряд із збройними конфліктами реальний ризик становлять підвищена вразливість та схильність до раптових небезпек. Особливо помітними виявами таких явищ були лісові пожежі (Греція), а також ризик переміщення внаслідок повеней, зокрема у містах (Франція). У всьому світі в 146 країнах відбулося 17,2 млн нових переміщень внаслідок катастроф. За оцінками у Європі три чверті населення проживає у міських районах, вразливих до стихійних лих. Отже, для місцевих та національних органів влади в Європі переміщення внаслідок стихійних лих повинно бути невід'ємною частиною стратегій щодо зменшення ризиків і реагування на них. Такий підхід також відповідає Цілі ООН сталого розвитку 13, яка закликає вживати невідкладних заходів, спрямованих на боротьбу зі зміною клімату та його наслідками.

5. Внутрішні переміщення – це насамперед питання прав людини. Власне їх належить вирішувати. Сьогодні ВПО зіштовхуються з низкою адміністративних проблем, які перешкоджають таким особам повноправно інтегруватися. ВПО також змушені вирішувати питання, пов'язані із зайнятістю, житлом, освітою та медичною допомогою, – і це лише деякі з них. Доступ до цих основних послуг неоднаковий, і ВПО зазнають непропорційно важких наслідків в умовах внутрішнього переміщення. Першочерговий обов'язок влади – забезпечити захист і гуманітарну підтримку ВПО, які перебувають у межах її юрисдикції, а також нести відповідальність за здійснення такого обов'язку, натомість ВПО мають право вимагати й отримувати захист та допомогу від цих органів.

6. У своїй Рекомендації Rec (2006)6 Комітет міністрів Ради Європи звернувся до держав-членів із проханням переконатися в тому, що ВПО надають необхідні документи для здійснення їхніх прав та що такі особи є належним чином поінформовані. Незважаючи на те, що ВПО є переселенцями, вони залишаються громадянами тієї держави, у якій вони проживають. Отже, ці особи мають такі ж права людини, які мають й інші громадяни і які закріплено в національному, регіональному та міжнародному законодавствах.

7. Звіт за 2018 рік, ухвалений Парламентською асамблеєю Ради Європи (ПАРЄ), нагадав державам-членам про те, що під час переселення осіб варто пам'ятати про основоположні права ВПО та їхніх сімей. ПАРЄ висловила жаль із приводу того, що на гуманітарну ситуацію більшості

³ Див. Виноску 2.

* Усі покликання на Косово, незалежно від того, чи йдеться про територію, установи або населення, у цьому тексті потрібно чітко трактувати відповідно до Резолюції 1244 Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй та без упередження щодо статусу Косово.

ВПО в Європі негативно впливає той факт, що першопричинні конфлікти є затяжними та призводять до вимушеного переміщення, й підкреслила, що права людини й гуманітарні потреби ВПО повинні стати відправною точкою у всіх міжнародних зусиллях щодо контролю та посередництва в цих конфліктах.

8. Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи (далі – Конгрес) видав Посібник із прав людини для місцевих та регіональних влад у 2018 році, у якому визначено права ВПО й обов'язки місцевих та регіональних органів влади щодо забезпечення цих прав. Конгрес визнав надзвичайно важливу роль місцевих та регіональних органів влади у сприянні інтеграції ВПО та їхній участі в громадському й політичному житті. Зокрема у своїй Рекомендації 419 Конгрес розглядав виборче право як ефективний інструмент інтеграції ВПО.

9. З огляду на зазначене вище, Конгрес закликає держави-члени Ради Європи:

a. поважати права ВПО, які повинні користуватися своїми правами як громадяни своїх країн, але перш за все як люди, і зібрати всі ресурси задля того, аби забезпечити таким особам захист та гуманітарну допомогу в нових умовах, а також гарантувати їм право на безпечне й гідне повернення до місця їхнього походження;

b. співпрацювати з місцевими та регіональними органами влади щодо планування, реалізації та подальшого контролю за ініціативами й політикою щодо ВПО, упевнившись, що фінансова підтримка місцевих та регіональних органів влади є прозорою, справедливою і ґрунтується на заявлених потребах;

c. підвищити рівень обізнаності про становище ВПО та побудувати позитивний дискурс щодо їхньої ситуації з метою досягнення соціальної згуртованості і запобігання дискримінаційним дискурсам;

d. забезпечити більш гнучке законодавство, яке дозволить ВПО повною мірою здійснювати свої виборчі права, оскільки це є природною відправною точкою для успішної інтеграції в життя своєї громади;

e. надавати законодавчу підтримку формуванню політики з метою покращення умов життя ВПО завдяки полегшенню їхнього доступу до житла, а також до інших основних послуг та інфраструктури, як-от охорона здоров'я та освіта;

f. слідкувати за новими переміщеннями, аби точно знати, скільки ВПО проживає в тій чи іншій області, і відповідно до цього адаптувати політику, створивши контрольний список, який дозволить сформуванню доказової бази, охопивши в ній різні категорії, такі як дані та аналіз, потенціал та участь, стимули та політична воля;

g. націлюватися на міжнародному рівні на міцну координацію з іншими державами-членами та обмінюватися передовою практикою щодо ситуації із внутрішньо переміщеними особами.

ПОЯСНЮВАЛЬНИЙ МЕМОРАНДУМ⁴

1. ВСТУП

1.1. Переміщення: глобальне явище

1. Масове переміщення населення викликане різними причинами, починаючи від конфліктів і воєн, техногенних або природних катастроф, що посилюються наслідками зміни клімату, системної нерівності та хронічної бідності. У цьому документі доповідачі зосереджуватимуть увагу на внутрішньому переміщенні населення та його наслідках із точки зору місцевого й регіонального самоврядування.

2. Згідно з Керівними принципами ООН із питань внутрішнього переміщення 1998 року, внутрішньо переміщеною є така особа, яка була «змушена полишити свій будинок або місце постійного проживання, зокрема внаслідок або з метою уникнення наслідків збройного конфлікту, ситуації загального насильства, порушень прав людини, стихійних або антропогенних лих, і яка не перетнула міжнародно визнаного державного кордону»⁵.

3. Щоб зрозуміти масштаб проблеми переміщення, досить переглянути останні статистичні дані за 2018 рік, згідно з якими лише у 2018 році у всьому світі було зафіксовано 28 мільйонів внутрішніх переміщень, пов'язаних із конфліктами та катастрофами у 148 країнах і територіях, серед них дев'ять країн, у яких відбувається більше ніж один мільйон переміщень. 41,3 мільйона людей проживали на території внутрішнього переміщення внаслідок конфлікту та насильства у 43 країнах станом на кінець 2018 року. Це найвищий показник, який був коли-небудь зафіксований, до того ж три чверті, або 30,9 мільйона осіб, були розміщені лише в десяти країнах.

4. У Європі упродовж десятиліть понад 4 мільйони людей було переселено всередині своїх країн через збройні конфлікти та насильство. На додаток до тих ВПО, які постраждали від попередніх конфліктів у Європі та серед яких – населення Азербайджану, Вірменії, Боснії і Герцеговини, Кіпру, Грузії, Косово*, Північної Македонії, Росії та Туреччини, в Україні зовсім нещодавно з'явилося 1,7 мільйонів переселенців через ситуацію, що виникла після незаконної анексії Кримського півострова України Російською Федерацією, і внаслідок появи територій, що постраждали від іноземного військового втручання на сході країни.

5. Хоча в центрі уваги цієї доповіді будуть держави-члени Ради Європи, у яких переміщення здебільшого відбувається через збройний конфлікт, варто зауважити, що поряд із насильством та збройним конфліктом реальну загрозу також становлять підвищена вразливість і ризик раптової небезпеки. Особливо помітними виявами таких явищ були лісові пожежі (Греція), а також ризик переміщення внаслідок повеней, зокрема у містах (Франція). У всьому світі в 146 країнах відбулося 17,2 млн нових переміщень внаслідок катастроф. За оцінками у Європі три чверті населення проживає у міських районах, вразливих до стихійних лих⁶. Отже, для місцевих та національних органів влади в Європі переміщення внаслідок стихійних лих повинно бути невід'ємною частиною стратегій щодо зменшення ризиків і реагування на них. Такий підхід також відповідає Цілі ООН сталого розвитку 13, яка закликає вживати невідкладних заходів, спрямованих на боротьбу зі зміною клімату та його наслідками.

6. У 2006 році Комітет міністрів Ради Європи прийняв Рекомендацію Rec (2006)6 щодо внутрішньо переміщених осіб (ВПО) із метою збереження та пропагування прав людини для всіх, включно з

⁴ Цей пояснювальний меморандум базується на документі, який підготувала консультантка Ради Європи Біна Дезай, старша наукова співробітниця IDMC (Центру моніторингу внутрішніх переміщень) (Женева, Швейцарія). Письмові матеріали надають у Секретаріаті на вимогу. Аналітична група у складі членів Конгресу та представників молоді також здійснила свій внесок у підготовку доповіді.

⁵ <https://www.unhcr.org/protection/idps/43ce1cff2/guiding-principles-internal-displacement.html>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2009:0084:FIN> <https://www.preventionweb.net/news/view/32483>

* Усі покликання на Косово, незалежно від того, чи йдеться про територію, установи або населення, у цьому тексті потрібно чітко трактувати відповідно до Резолюції 1244 Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй та без упередження щодо статусу Косово.

ВПО. Держави-члени закликали, поміж іншим, запровадити більш сприятливі стандарти для ВПО, радили скористатися вказівками щодо внутрішнього законодавства та розповсюджувати важливу інформацію для всіх ВПО. Не варто забувати, що внутрішньо переміщені особи (ВПО) є громадянами держави, у якій вони проживають, і повинні користуватися правами людини, закріпленими у відповідному національному законодавстві, а також регіональних та міжнародних документах, не зазнаючи дискримінації.

7. У 2018 році Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) ухвалила звіт, у якому наголошено, що «гуманітарним потребам та правам чотирьох мільйонів внутрішньо переміщених осіб в Європі потрібно приділити більше уваги». У ньому підкреслено, що будь-яке переселення осіб належить здійснювати таким чином, щоб прав на життя, гідність, свободу та безпеку осіб не було порушено. Незалежно від етнічної приналежності, ВПО та їхні родини повинні мати можливість повною мірою користуватися своїми правами людини, включно з основними соціальними, культурними та економічними правами, закріпленими в міжнародному праві.

8. У 2018 році Конгрес також опублікував Посібник з прав людини для місцевих органів влади⁷, у якому висвітлив права ВПО та зобов'язання урядів й інших органів влади, включно з місцевими та регіональними органами влади, щодо ВПО, які мають користуватися своїми правами як громадяни своїх країн, але насамперед як люди. ВПО мають право шукати безпеки в іншій частині своєї країни, покинути свою країну, шукати притулку в іншій країні, а також право на визнання їхньої правосуб'єктності будь-де, право на медичну допомогу, освіту, працевлаштування, безпеку, свободу пересування та право на захист від насильницького повернення або переселення в будь-яке місце, де їхнє життя, безпека, свобода та / або здоров'я опиняться під загрозою.

9. Також у 2018 році Конгрес прийняв звіт про виборчі права на місцевому рівні як інструмент інтеграції мігрантів та ВПО в Європі (Рекомендація 419). У звіті Конгрес визнав відповідальність муніципалітетів та регіонів за сприяння інтеграції, участі та недискримінації ВПО й заохочення добрих взаємин між ними та місцевими жителями.

10. Отже, першочерговий обов'язок влади – забезпечити захист і гуманітарну підтримку ВПО, які перебувають у межах її юрисдикції, а також нести відповідальність за здійснення такого обов'язку, натомість ВПО мають право вимагати й отримувати захист та допомогу від цих органів. Політичне керівництво обраних представників, спрямоване на об'єднання жителів їхніх міст та регіонів і солідарність зі своїми переміщеними співгромадянами, має вирішальне значення для успішного вирішення питань, пов'язаних із ВПО, як у коротко-, так і в довготерміновій перспективі.

11. Відповідно до зазначеного вище, ця доповідь розгляне внутрішнє переміщення населення на територіях держав-членів Ради Європи з точки зору місцевих та регіональних органів влади та їхньої відповідальності, компетенції і дій в умовах внутрішніх переміщень. Мета доповіді – привернути увагу до нестабільного становища ВПО в Європі, яке часом опиняється поза увагою через кризи, пов'язані з біженцями та міграціями. Хоча переїзд біженців у декілька європейських країн упродовж останніх кількох років привертає більшу увагу, ніж переміщення, важливо не забувати, що велика кількість переселенців досі переживає ситуацію невизначеності та вразливості.

1.2. Внутрішнє переміщення в Європі: фото за 2018 рік⁸

12. Нові переміщення, пов'язані з конфліктом та насильством у 2018 році, зафіксовані лише в Україні. Однак інші країни регіону продовжують зіштовхуватися з невирішеною ситуацією конфлікту та / або ситуацією зтяжненого переміщення, що призвела до переміщення 2,9 мільйона людей внаслідок конфлікту. Більшість із них, або близько 800 000 осіб, проживають в Україні, але значна кількість також є в Азербайджані, Грузії та на Кіпрі. У 2018 році в Європі зафіксовано 53 000 нових переміщень. Із них більшість – 41 000 – відбулося в контексті катастроф, серед яких 9 200 переміщень через пожежі в Греції та 5 400 в умовах повені у Франції.

⁷ <https://rm.coe.int/human-rights-handbook-for-local-and-regional-authorities-vol1/168093aaf2>

⁸ Усі дані надано Центром моніторингу внутрішнього переміщення (ЦМВП) за 2019 рік. Глобальний звіт про внутрішнє переміщення.

2. ВИРІШЕННЯ ТА ЗМЕНШЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ПЕРЕМИЩЕННЯ В ЄВРОПІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

13. Відповідальність за вирішення та зменшення внутрішніх переміщень покладають насамперед на національні уряди, а також на держави, які здійснюють ефективний контроль за окупованими територіями. У разі невирішених конфліктів влада, яка здійснює поточний контроль над окупованими територіями, несе відповідальність за будь-які порушення основних прав ВПО та біженців на безпечне й гідне повернення додому, а також за порушення прав людини. Однак унаслідок локалізованого характеру внутрішнього переміщення насправді саме місцеві органи влади, громадські організації та особи, які постраждали від переміщення, опиняються на передовій позиції для реагування на наявні внутрішні переміщення та інвестують у запобігання новому й подальшому переміщенню⁹.

14. Європа не є винятком, і до ролі місцевих та регіональних органів влади в захисті й підтримці ВПО у регіоні потрібно ставитись із більшим розумінням. Це особливо важливо в міських центрах з великою кількістю ВПО, оскільки муніципальна влада зіштовхується з проблемою надання житла, послуг та інфраструктури для всіх громадян, а також регулювання робочої сили й торгівлі.

15. З одного боку, ВПО можуть становити значні виклики й обтяжувати ті громади, які їх приймають, і місцеві органи влади. Прибуття великої кількості ВПО можна розцінювати як демографічний шок, який посилюватиме наявні проблеми. Присутність ВПО здатна зумовити високий рівень безробіття. Ефективна інтеграція в життя місцевих громад – це виклик. Забезпечити соціальну згуртованість не просто, оскільки новоприбулі особи часто не володіють місцевою мовою, не знайомі з місцевою культурою чи звичаями або в них низький рівень політичної участі та розуміння національних процедур. На місцевому або регіональному рівні наплив додаткових людей упродовж тривалого періоду може створювати надмірне навантаження на місцеві послуги, знижуючи спроможність влади реагувати на потреби місцевого населення, у тому числі найбільш вразливих груп.

16. Тривога чи вагання серед громади, що приймає новоприбулих, є проблемою, яка вимагає політичних дій із боку місцевих органів влади для боротьби з упередженнями, запобігання насильству, сприяння міжкультурному взаєморозумінню та забезпечення соціальної згуртованості. Захист прав новоприбулих не є самоціллю. Він є основоположним для забезпечення інтеграції та соціальної згуртованості, а отже, і добробуту громад.

17. З іншого боку, приїзд ВПО може відкрити нові можливості для тих громад, що приймають таких осіб. Скажімо, в Україні деякі установи, як-от університети та підприємства, було перенесено за схемами переміщення з невідконтрольної території на таку, яку контролює уряд. Села, у яких зменшується кількість населення, змогли запобігти ризику закриття своїх шкіл чи інших служб із приходом нових сімей, так само ситуація, часом, призводить до появи нових ринків, а разом із ними – нових робочих місць.

18. ВПО із конкретною кваліфікацією, яка потрібна тій громаді, що їх приймає, можуть компенсувати зменшення кількості населення, яке в іншому разі призвело б до закриття шкіл чи закладів охорони здоров'я; так само нові можливості для членів приймаючих громад з'являються в тих випадках, коли переселенці переносять свої підприємства чи установи на нову територію. Загалом приймаючі громади з кращим доступом до ресурсів мають більше шансів отримати вигоду від вимушеного притоку переселенців, тоді як громади з обмеженими можливостями стають дедалі вразливішими, страждаючи від щораз більшої нерівності. Такі обставини вимагають ретельного та цілісного аналізу кожної конкретної ситуації.

19. Позитивні внески переміщених верств населення вивчені ще недостатньо, але дані свідчать про значний потенціал внутрішньо переміщених осіб у формуванні економічного, культурного та політичного майбутнього тих громад, що їх приймають. У Європі, як і в інших регіонах світу, також має зростати усвідомлення того, що внутрішнє переміщення, яке є недостатньо врегульоване, може породжувати нові транскордонні потоки, як мігрантів, так і біженців, в інші частини Європи.

20. І урбанізація, і мобільність людини відкривають великі можливості для суспільного та особистого добробуту. Однак швидке та неефективно кероване зростання міст і вимушені переїзди людей до

⁹ <https://www.unocha.org/sites/unocha/files/Breaking-the-impasse.pdf>

міст та в їхніх межах стають дедалі більшими викликами для місцевих органів влади і їхніх партнерів. У містах та їхніх околицях, де системні можливості й так уже перевантажені, спосіб, у який регулюватимуть міграції та міські трансформації чи управлятимуть ними, може виявитися вирішальним у балансуванні між міською стабільністю і системним крахом.

21. Місцеві органи влади відіграють ключову роль у реагуванні на виклики такого ґатунку, щоб принести користь як переселенцям, так і тим громадам, що їх приймають. Те, наскільки людям вдається впоратися з впливом переміщення, залежить від власного економічного потенціалу та соціальних мереж підтримки, а також від того, як місцеві й національні органи влади реагують на кризи в містах. І хоча міста виступають як підсилювачі нерівностей та вразливостей, вони також можуть виявлятися каталізаторами соціальних й економічних змін та пропонувати переселенцям конкретні можливості в пошуку довготривалих рішень.

22. Зіштовхнувшись із внутрішнім переміщенням, муніципалітети розробили інноваційні рішення, щоб поліпшити механізми запобігання всім типам переміщення та способи реагування на такі переміщення. Є кілька прикладів місцевих органів влади, які створили альянси та синергію між громадами, організаціями громадянського суспільства, науковцями та приватним сектором для пошуку інноваційних рішень щодо вимушеного переміщення¹⁰. Наприклад, для зменшення ризику переміщення внаслідок стихійних лих дедалі більше місцевих органів влади у міських районах інвестують у «зелену інфраструктуру» та екологічні підходи до управління ризиком переміщення. Скажімо, місто Остенде в Бельгії споруджує новий пляж, який допоможе захистити місто від штормових припливів і прибережних повеней, а також зменшить ризик переміщення внаслідок природних лих у країні¹¹.

23. У цьому контексті питання фінансування ініціатив, проєктів та інвестицій стає першочерговим. Нестача фінансових ресурсів може стати проблемою для місцевих органів влади у роботі з ВПО, потреби яких повинен почути національний уряд. З одного боку, суми, які надають, не завжди співмірні з потребами на місцях. З іншого боку, щодо розподілу коштів, які надходять із різних джерел, можуть виникнути питання, пов'язані з прозорістю та справедливістю критеріїв розподілу, а також питання, що стосуються пропорційності або справедливого розрахунку субвенцій.

2.1 Затяжне переміщення та схожість багатьох причин

24. Внутрішнє переміщення, пов'язане з невирішеними конфліктами в Європі, часто затягується і, таким чином, викликає занепокоєння не лише з гуманітарної точки зору, а й у контексті мирного врегулювання конфліктів. Окрім того, ця ситуація безпосередньо впливає на місцеві органи влади. Рада Європи попередньо визнала, що ключовий виклик полягає в тому, аби сприяти побудові безпечних та інклюзивних суспільств, які поважають різноманітність, із метою інтеграції раніше переміщених осіб, а також уникнення й полегшення наслідків нових переміщень. Якщо не вирішити питання ВПО належним чином, існує небезпека того, що переміщені особи створять чергову хвилю біженців для Європи.

25. ВПО часто борються непропорційно з адміністративними бар'єрами, пов'язаними з документацією, майновими правами або доступом до соціальних виплат. Вони також можуть зіштовхуватися з відмінностями у рівні доступу до таких послуг як освіта та охорона здоров'я. І що важливо, вони також змушені долати критичні економічні проблеми, які полягають у пошуку належного житла та працевлаштування, що ще більше погіршує їхнє нестабільне становище. Сербія знайшла спосіб вирішення деяких проблем щодо доступу до документації, із якими зіштовхуються ВПО, запровадивши закон, який передбачає зменшення або звільнення від адміністративних зборів за отримання свідоцтва про народження, шлюб та смерть для ВПО (ст. 19 Закону про адміністративні податки республіки)¹².

26. У разі тривалого переміщення, як свідчить кілька випадків у Грузії, Азербайджані та Україні, психологічна травма може посилюватися під час затяжних переміщень і здатні призвести до фізичних проявів травми у вигляді нових захворювань. У таких умовах психологічні послуги варто розглядати як частину повноважень місцевих органів влади, проте, як правило, підтримку

¹⁰ <https://ipi-urbaneurope.eu/news/review- agora-workshop-on-migrationforced-displacement/>

¹¹ <https://www.eea.europa.eu/media/newsreleases/europe2019s-future-depends-on-cities#tab-news-and-articles>

<https://www.eea.europa.eu/highlights/new-mapping-method-for-2018green>

¹² Цей та подальші приклади із Сербії ґрунтуються на результатах консультацій з експертами.

психічного здоров'я та психосоціальну підтримку надають зовнішні чи неурядові суб'єкти. У Грузії внаслідок проведення активної пропагандистської діяльності з боку громадянського суспільства, зокрема жіночих організацій, третій Національний план дій охоплює положення щодо перегляду концепції психічного здоров'я з урахуванням психологічних травм. Як результат, деякі місцеві органи влади передбачили у своїх програмах співфінансування проєктів психологічної та медичної допомоги для ВПО¹³.

27. ВПО значно більше зазнають дискримінації у доступі до послуг навіть через роки після переміщення. ВПО також змушені долати юридичні бар'єри, що може спричинити ігнорування їхніх інтересів, особливо в містах. Наприклад, у Сербії юридичні документи доступні на підставі реєстрації місця проживання. Що стосується соціального житла для ВПО, юридичною основою для реєстрації місця проживання є договір про надання житла, підписаний з органами місцевого самоврядування. Це є доказом того, що людина справді живе там.

28. Маргіналізація переміщених осіб в умовах міста також може відбуватися у формі соціального відчуження. Наприклад, курдські переселенці зіштовхуються з проблемами доступу до державних послуг через нерозуміння курдської мови на громадських форумах¹⁴.

29. Що стосується Грузії, близько пів мільйона ВПО й біженців із грузинських регіонів Абхазії та Цхинвалі / Південної Осетії, висланих під час збройних бойових дій у 1990-х роках і під час російсько-грузинської війни у серпні 2008 року, досі позбавлені свого основоположного права на безпечне та гідне повернення до місця походження. Продовження незаконної військової присутності Росії у двох грузинських регіонах є причиною обмеження свободи переміщення через так званий процес «кордонізації», який ускладнює доступ до сфери охорони здоров'я та освіти, а також погіршує сімейні зв'язки і створює ризик для подальшої хвилі вимушеного переміщення. ВПО, які проживають у районі Галі, затиснуті між паралельними системами громадянства та місця проживання, а це означає, що вони не можуть зберегти свій статус ВПО та хоча б якийсь захист, гарантований таким статусом, і водночас не мають змоги отримати повне громадянство.

30. Різні рушії та механізми переміщення дедалі частіше накладаються один на одного, посилюючи поточні і створюючи нові ризики. Наприклад, людей, уже переміщених внаслідок конфлікту, знову довелося перевозити через природні катастрофи, явища, які щораз частіше дають про себе знати¹⁵. Протилежне також трапляється, як-от у Грузії, де в селі Ялгуджа району Квемо-Картлі люди, які були спочатку поселені, як «екологічні мігранти», перейшли у статус ВПО з 2008 року, оскільки райони їхнього походження зазнали конфлікту та були окуповані.

31. Питання про те, як врегулювання проблем відрізняється залежно від контексту переміщення, тобто залежно від того, чи відбулося таке переміщення на основі конфлікту або стихійних лих, має вирішальне значення під час визначення як підходу до цих груп населення, так і фінансових зобов'язань: якщо це переміщення внаслідок катастроф, використовують кошти національного уряду та місцевих чи регіональних органів влади. Однак якщо це переміщення, спричинене міжнародним конфліктом, фінансова відповідальність є складнішою і матиме міжнародну реакцію.

32. Залежно від способу врегулювання, вирішення та зменшення поточного переміщення й ризику майбутнього переміщення міста також можуть створювати можливості для тих, хто був раніше переміщений або перебуває під загрозою переміщення, а також мають змогу отримувати користь від продуктивних соціальних та економічних внесків як переселенців, так і населення.

33. Взаємодія ВПО, переміщених в умовах конфліктів та катастроф, є важливою сферою, яку потрібно краще вивчити, адже можуть виникнути проблеми, якщо різним групам людей пропонувати різні програми підтримки й гуманітарної допомоги. У Грузії є приклади перебування в одному місці осіб, переміщених внаслідок стихійних лих та конфліктів: ВПО, що вимушено мігрують внаслідок зміни навколишнього середовища в регіоні Ахара (переважно мусульмани), та особи, переселені внаслідок конфлікту із Сванеті в Абхазії (православні християни), оселилися в селі Цинцаро (район Тетри-Цқаро, Квемо-Картлі). Існує також багато випадків, коли ВПО, що прибули з попередніми хвилями переміщення, та новоприбулі переселенці поселяються разом.

¹³ Цей та подальші приклади з Грузії ґрунтуються на результатах консультацій з експертами.

¹⁴ <https://www.fmreview.org/sites/fmr/files/FMRdownloads/en/urban-displacement/montemurro-walicki.pdf>

¹⁵ ЦМВП, 2019 р. (там само).

34. У зв'язку з цим доповідачі наголошують, що внутрішнє переміщення в Європі (та у світі) є проблемою розвитку та одночасно питанням прав людини, а місцеві органи влади мають вирішальну роль у сприянні добробуту й розвитку населення ВПО, а також у захисті їхніх прав та свобод. Створення загальноєвропейської мережі місцевих та / або регіональних органів влади для вирішення проблеми врегулювання зтяжненого переміщення може стати одним із кроків у правильному керунку.

2.2 ВПО як гетерогенна група

35. ВПО утворюють гетерогенну групу, тому для задоволення їхніх конкретних потреб потрібно використовувати різні підходи. Скажімо, жінки та молодь відіграватимуть особливу роль, коли місцеві органи влади розглядатимуть питання про розробку комплексних програм у галузі освіти й охорони здоров'я¹⁶.

36. Молоді ВПО, особливо дівчата, часто зазнають особливого тиску та відчувають серйозні труднощі, оскільки можуть зіштовхнутися із дискримінацією за ґендерною ознакою і страждати від ґендерного насильства. Підтримку переселенців, особливо молодих переселенців, варто розглядати як довготермінову інвестицію з позитивною окупністю, а не як витрати для урядів. Там, де молодь брала активну участь у програмах миру, як, скажімо, у Грузії, існують чіткі дивіденди як із точки зору результатів миру, так і з огляду на рівень освіти та інвестицій.

37. Регіональні органи влади, які відповідальні за вищу освіту в багатьох державах-членах, володіють компетенцією щодо забезпечення молоді категорії ВПО кращим доступом до освіти завдяки співпраці з університетами, яка дозволяє шукати шляхи для підтримки доступу до вищої освіти, наприклад, через спрощення критеріїв для зарахування до університетів.

38. Жінок ВПО також вважають важливими агентами змін у громадах ВПО, оскільки вони беруть на себе велику відповідальність за виживання своїх сімей та громад. Таким чином, у кількох європейських країнах, які прийняли ВПО, що переїхали внаслідок конфлікту, важливою є більш цілеспрямована та спеціалізована підтримка жінок ВПО на місцевому рівні. Вона полягає в їхній безпосередній участі в ухваленні рішень на місцях, у миротворчих зусиллях та роботі щодо запобігання конфлікту. Як у Грузії, так і в Україні існують хороші практики створення спеціальних змішаних робочих груп, у яких жінки-переселенки мають прямий доступ до таких осіб, які ухвалюють рішення, а відтак беруть участь у визначенні місцевих пріоритетів розвитку й бюджетів.

39. Більше уваги варто приділити також людям похилого віку, які, за даними декількох опитувань, часто травмовані через втрату свого будинку та ідентичності громади, а тому потребують спеціальних програм інтеграції.

40. Доповідачі хотіли б підкреслити важливість впровадження механізмів, які відповідають конкретним потребам уразливих груп населення, зокрема дітей та неповнолітніх осіб без супроводу, пропонуючи психологічну підтримку, програми наставництва й цілеспрямовану допомогу медичних працівників, а також надаючи безпечний простір та підтримку професіоналів із метою полегшити долучення таких осіб до звичайної системи освіти й переходу до трудової діяльності.

3. РОЛЬ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ЗАХИСТІ ВПО ТА В ПОДОЛАННІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕМІЩЕННЯ

41. Існує декілька критичних сфер, у яких місцева влада відіграє ключову роль щодо сприяння та пропагування рівного доступу й захисту ВПО.

42. По-перше, забезпечення рівних прав на оформлення документації та відтак на отримання доступу до таких схем соціального забезпечення як пенсія і соціальний захист є надзвичайно важливими. Крім того, розуміння різноманітних перешкод, які існують для ВПО і стосуються доступу до можливостей працевлаштування та засобів для існування, житла й основних послуг, – це перший крок до стратегічного та довготермінового реагування місцевих органів влади. Станом на сьогодні, систематичних даних та знань про ключові прогалини й проблеми, а також можливості, із

¹⁶ Див. також Резолюції ООН 2250 та 2419.

якими зіштовхуються громади ВПО, або не збирають та не аналізують, або не використовують достатньою мірою під час планування містобудування.

43. Хорошою практикою, яка має успіх у деяких регіонах Грузії, є створення спільних робочих груп у муніципалітетах, що постраждали від конфлікту. Такі групи об'єднують представників міських рад та керівників, а також ВПО й жінок, які постраждали від конфлікту, та відіграють вирішальну роль у локалізації миротворчих зусиль шляхом участі¹⁷. Ці групи можуть сформувати простір для нових досягнень у сфері ґендерної рівності в країні. Крім того, включення положень РБ ООН 1325 до Планів щодо ґендерної рівності дозволяє збільшити участь жінок ВПО в ухваленні рішень, посилити їхній захист, а також підтримати запобігання насильству над жінками, що є критичним питанням для постконфліктних суспільств та жінок у зтяжних переміщеннях¹⁸.

3.1 Сприяння інтеграції та участі в громадському й політичному житті

44. У своєму посібнику з прав людини Конгрес звернув увагу місцевих та регіональних влад на необхідність координувати дії громади й державні ініціативи з метою сприяння інтеграції ВПО в нові громади шляхом створення координаційних бюро або місцевих та регіональних центрів, аби найкраще оцінити їхні потреби й не допустити дублювання діяльності. Використання навчальних закладів та проведення семінарів, уроків малювання чи спортивних заходів для мешканців і новоприбулих із метою сприяння інтеграції у вечірній час, вихідні або під час літніх канікул – один із прикладів заходів органів місцевого самоврядування для сприяння інтеграції.

45. Здійснення заходів, пов'язаних з інтеграцією, вимагають вироблення окремої місцевої комплексної стратегії та планів дій для інтеграції ВПО; вони повинні охоплювати різні сфери діяльності і стосуватися соціальних, економічних та гуманітарних аспектів ситуації. Місцеві плани, які узгоджуються між групами муніципалітетів (та які підтримуються обласними адміністраціями), що є домівками громад ВПО, створюють можливість обмінюватися інформацією та досвідом, щоб розробити заходи, які найкраще відповідатимуть потребам на місцях. Такі плани варто вважати доповненням до будь-яких наявних національних стратегій щодо інтеграції, а також вони матимуть додаткову перевагу, яка полягає в допомозі місцевим органам влади чинити тиск на національному рівні з метою виділення необхідних фінансових ресурсів для місцевого рівня. Доповідачі вважають, що національні асоціації місцевих та регіональних органів влади у відповідних країнах відіграють вирішальну роль в об'єднанні довкола цієї мети мерів, членів рад і місцевих та регіональних органів влади.

46. Важливим компонентом інтеграції є забезпечення участі громадян у громадському житті та в ухваленні рішень на місцевому рівні, а також гарантування можливості ВПО користуватися своїми політичними правами. Для ВПО потрібні форуми, на яких вони можуть висловлювати свої занепокоєння та думки, ділитися своїм досвідом. Місцеві органи влади є ідеальним місцем для створення консультативних органів або формування можливостей для асоціацій ВПО з метою взаємодії з членами рад, міською адміністрацією, громадськими організаціями тощо.

47. ВПО, як громадяни своїх країн, також повинні мати змогу брати участь у виборах. У своїй нещодавній рекомендації щодо прав виборців (зацитовано у Вступі) Конгрес дослідив міжнародні стандарти та найкращі практики щодо виборчого права переселенців на місцевому рівні. Ці документи, що встановлюють міжнародні стандарти, охоплюють Міжнародний пакт Організації Об'єднаних Націй про громадянські та політичні права, Європейську хартію місцевого самоврядування та Додатковий протокол про право участі у справах місцевого органу влади (ETS №122), Рекомендацію (2006)6 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо внутрішньо переміщених осіб, Кодекс належної практики у виборчих справах (2002 р.) Європейської комісії за демократію через право Ради Європи (Венеціанська комісія), а також Рекомендацію Конгресу 369 (2015) про виборчі списки та виборців, які фактично проживають за кордоном.

¹⁷ Організація Об'єднаних Націй, 2015 рік: «Запобігання конфліктам, трансформація судової системи, забезпечення миру», ст. 15.

¹⁸ Світовий Банк, 2017 рік: Ґендерно обумовлене насильство в Грузії – зв'язки між конфліктом, економічними можливостями та послугами: <http://documents.worldbank.org/curated/en/558211513619282554/Gender-based-violence-in-Georgia-links-among-conflict-economic-opportunities-and-services>

48. У своїй Рекомендації 419 (2018) «Виборчі права на місцевому рівні для інтеграції мігрантів та ВПО» Конгрес підкреслив, що вимоги до місця проживання не повинні перешкоджати ВПО у здійсненні своїх виборчих прав. Такі особи повинні мати можливість змінити реєстрацію зі свого виборчого округу на поточний виборчий округ (і навпаки) без зайвих перешкод чи зволікань. Законодавчі положення не вимагають від ВПО вибирати між здійсненням своїх виборчих прав та статусом ВПО і / або соціальними виплатами.

49. ВПО повинні мати гарантований захист від маніпуляцій, залякування чи погроз упродовж усього виборчого процесу, вільно здійснювати свої виборчі права, не боячись розплати, таким особам належить забезпечити доступ до системи скарг та звернень протягом усіх етапів виборчого процесу, доступного з точки зору часу та місцезнаходження.

50. Конгрес рекомендував, щоб процедури реєстрації та участі у виборах враховували конкретну ситуацію ВПО щодо місця розташування призначених виборчих дільниць і типу документів, необхідних для ідентифікації виборців (запровадивши тимчасові спеціальні заходи, аби запобігти позбавленню виборчих прав).

51. Схожим чином просвітницькі кампанії для виборців належить спеціально орієнтувати на ВПО, проводити відповідною мовою, щоб розширити їхнє розуміння процедур реєстрації і голосування та дати їм можливість зробити усвідомлений вибір.

52. Ситуація різниться відповідно до законодавства різних країн. Біженці можуть голосувати на місцевому рівні в деяких країнах Європи, але ВПО не можуть голосувати в Україні.

53. Незважаючи на зазначене вище, інтеграція та полегшення життя ВПО у нових громадах не повинні перешкоджати основоположному праву: ВПО із зон конфлікту мають право на безпечне й гідне повернення до місць їхнього походження та до своїх домівок або місць звичного проживання. Доповідачі наголошують на цьому; хоча таке питання, по суті, найкраще вирішувати на національному / міжнародному рівні, місцеві органи влади можуть надати політичну підтримку, визнавши це право.

3.2 Труднощі із працевлаштуванням та можливості отримання доходу

54. Доступ до можливостей працевлаштування та отримання доходів має вирішальне значення для покращення самостійності й запобігання зтяжкому характеру переміщення¹⁹. Зайнятість та самозайнятість також допомагають ВПО інтегруватися соціально й економічно, зменшують їхню залежність від уряду та гуманітарної допомоги й дозволяють активно здійснювати внесок до місцевої економіки²⁰. Однією з виразних переваг для переміщених у центри економічної та соціальної активності може стати розширення вибору. Якщо надано доступ до працевлаштування та основних послуг, діапазон можливостей зазвичай розширюється, особливо для тих, хто раніше проживав у сільській місцевості і мав менш диверсифіковані потенційні джерела доходу²¹.

55. У Косово* політика повернення переміщеного населення заохочує до кращої співпраці між національними та місцевими органами влади. Відповідно до Глобального звіту про внутрішнє переміщення, органи місцевого самоврядування та міжнародні агенції також спільно працювали над вирішенням проблем переміщення в Косово*, де проводилася політика, яка допомагала муніципалітетам підтримувати безпечне повернення людей, переміщених внаслідок конфлікту між 1998 і 2004 роками. Скажімо, Положення про повернення переміщених осіб та довготермінові рішення в Косово* вимагає муніципальних планів дій щодо цього питання й наголошує на важливості соціально-економічної інтеграції ВПО на основі їхніх навичок, статі, віку та інвалідності. Воно також має на меті покращити співпрацю між національними та місцевими органами влади, щоб забезпечити аналогічні умови повернення на всій території²².

¹⁹ <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Breaking-the-impasse.pdf>

²⁰ https://www.iom.int/sites/default/files/press_release/file/170829_IDP_Framework_LowRes.pdf

²¹ Девіс та ін., 2019 р.: Порівняння досвіду внутрішньо переміщених осіб у містах та сільській місцевості. Висновки багаторічного дослідження в Іраку, 2015-2017 роки. Довідковий документ до Глобального звіту про внутрішні переміщення 2019. Женева: ЦМВП. http://www.internal-displacement.org/global-report/grid2019/downloads/background_papers/Davis_FinalPaper.pdf

²² Уряд Косово*, «Косово*: положення про повернення переміщених осіб та довготермінові рішення (УПК) - NO01 / 2018», 5 лютого 2018 року.

56. У Туреччині провінція Ван розпочала план дій щодо внутрішнього переміщення у співпраці з ПРООН у рамках таких Довготермінових рішень для внутрішньо переміщених осіб, які спрямовано на висвітлення потенційних стратегій, що поліпшать умови життя ВПО у Вані (див. Посібник). Опертий на основі консультацій не лише з ВПО, а й з іншими зацікавленими сторонами, такими як районні адміністративні округи й інші органи місцевого самоврядування, громадські організації (ГО), представники приватного сектора, бізнес- та професійні палати, організації роботодавців і профспілки, план має на меті покращити можливості ВПО через «розширення наявних ініціатив», підвищення добробуту домогосподарств, включно з продовольчим банком, «зеленою мережею», що надає різні послуги соціальної допомоги, програмами мікрокредитування та провінційним Центром реабілітації і навчання дітей.

57. Національний план дій щодо зайнятості в Сербії визнає ВПО як «осіб, яких важко працевлаштувати» та які мають пріоритет у включенні в заходи активної політики зайнятості. Через Національну службу зайнятості вони також можуть отримати доступ до грошових виплат, для яких правила присвоєння є спрощеними порівняно з непереміщеним населенням. Ця ініціатива під назвою «Нові підходи до допомоги для ВПО» стала відправною точкою та основною метою самозабезпечення ВПО, але, хоча вони в основному керуються національними органами влади, нові підходи починають формуватися і впливати на місцевому рівні.

58. У Харківській області в Україні успішно реалізовується пілотний проєкт «Достойна робота» для працевлаштування ВПО, де сім'ї, які втратили все своє майно, були розміщені у приймаючих громадах. Проєкт реалізовано за підтримки Українського фонду соціальних інвестицій та Харківського фонду професійного розвитку. Метою є вдосконалення професійних навичок ВПО для пошуку роботи або заснування власного бізнесу. Проєкт реалізується у шести містах Харківської області (Золочів, Дергачі, Лозова, Красноград, Ізюм, Богодухів) за сприяння обласної служби зайнятості. Приймаючі громади організували низку навчальних модулів для тих, хто хоче працевлаштуватися, і тих, хто хоче започаткувати власний бізнес. Учасники вчать, як опанувати навички самопрезентації, та знайомляться з методологією ефективного пошуку роботи (у таких сферах як індустрія краси та інтернет-маркетинг).

* Усі покликання на Косово, незалежно від того, чи йдеться про територію, установи або населення, у цьому тексті потрібно чітко трактувати відповідно до Резолюції 1244 Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй та без упередження щодо статусу Косово.

3.3 Центральна роль питання житла, майна та землі

59. Доступність ціни, відповідність та доступ до житла, а також правові гарантії проживання є важливими для гарантування успішної адаптації переміщених людей у їхньому новому середовищі²³. Незважаючи на те, що виклик щодо вирішення проблеми з житлом для ВПО було прийнято, важливо зазначити, що він виходить за рамки кризових ситуацій. Тому необхідно критично поглянути на поточну житлову політику й ініціативи приватного сектора, позначені як «соціальні» та «доступні». Місцеві органи влади знову відіграють важливу роль у перетворенні житлових питань у можливість для місцевого розвитку та економічного зростання.

60. Приклади перспективних підходів, які пропагували упродовж останніх десятиліть, часто в інших регіонах світу, включають, поміж іншим, схеми поетапного стимулювання житлового будівництва та збільшення терміну користування, сертифікати на придбання житла та субсидії на оренду. Дослідження показали, що варто приділяти більше уваги забезпеченню доступної оренди житла та житлового будівництва, а не зосереджуватися лише на допомозі для придбання власного майна²⁴.

61. В Україні нове житлове законодавство передбачило можливість створення кооперативів для ВПО. Існують програми регіональної допомоги для індивідуального житлового будівництва, а також інноваційні програми субсидіювань. Скажімо, адміністрація м. Маріуполь в Україні визнала необхідність надання ВПО варіантів доступного житла в оренду, а також можливості придбання нерухомості. Вони розробили ініціативу «орендувати для купівлі», у якій низка зацікавлених сторін, включно з міжнародним банком розвитку, органами місцевого самоврядування, організаціями громадянського суспільства та підрядниками, об'єдналися, щоб створити доступні варіанти житла для ВПО. Ті, хто мав право на одержання житла, отримали договір, згідно з яким через 10 років вони отримають право власності на орендоване майно²⁵. Знову в Україні проект був реалізований завдяки співпраці Міністерства та Данської ради у справах біженців за фінансування Державного департаменту США для посилення ролі місцевих органів влади у наданні місцевих довготермінових рішень для ВПО шляхом, наприклад, оновлення їхніх будівель та перетворення на об'єднані кооперативи для ВПО.

62. Починаючи з 2016 року, ВПО та люди, які мають статус учасників бойових дій, отримали фінансову допомогу в розмірі 40 % від кошторисної вартості житла, яку фінансують з обласного бюджету в рамках Харківської обласної програми надання підтримки для будівництва й придбання житла в Харківській області на 2016-2018 роки. Близько 97 сімей уже стали власниками помешкань, а ще 50 квартир знайдуть нових господарів у 2018 році.

63. Місцеві органи влади в Сербії інвестували кошти в придбання будівельного матеріалу для добудови або пристосування житлових будинків для ВПО. Крім того, вони надали допомогу у вигляді застави для ВПО з метою забезпечення розвитку недобудованого житла в автономному краї Воеводина та сприяли фінансуванню будівництва житлових приміщень для забезпечення соціального житла для ВПО.

64. Володіння житлом та покращені умови життя важливі для забезпечення повної інтеграції ВПО в життя муніципалітету. У 2016 році місто Ніш інвестувало 10 мільйонів динарів на придбання 10 сільських будинків для внутрішньо переміщених людей за сприяння Уповноваженого з питань біженців. Договори купівлі житла були підписані між продавцями, сім'ями внутрішньо переселених осіб та мером міста Ніш Дарко Булатовичем. Ця ініціатива муніципалітету є частиною активного партнерства між м. Ніш та Уповноваженим із питань біженців, метою якого є покращення умов життя ВПО шляхом надання їм доступу до майна, зокрема через щорічну купівлю сільських домогосподарств в околицях м. Ніш для певної кількості ВПО. З 2015 року 18 сімей вже отримали домівки, а 320 інших виявили зацікавленість у такому вирішенні житлової проблеми.

²³ <http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/inline-files/20150325-global-home-sweet-home-en-full-report.pdf>

²⁴ <https://www.nrc.no/resources/reports/social-housing-solutions-for-internally-displaced-and-conflict-affected-population-comparative-analysis-of-bakhmut-slovjansk-and-kramatorsk-projects/>

²⁵ УКГП, «Вирішення проблеми затяжного внутрішнього переміщення: презентація семінарів на національному та субнаціональному рівнях», листопад 2018 року.

65. З 2005 року в Грузії випробували різні схеми для довготермінових житлових програм. «Система ваучерів» у регіоні Імпереті допомагає внутрішньо переміщеним сім'ям отримати доступ до житла та вести переговори щодо орендної платні безпосередньо з власниками й продавцями. Попри те, що перший тур проєкту завершився успішно, другий етап, що простягнувся до м. Кутаїсі, швидко показав обмежені можливості цього підходу, оскільки доступне житло за відповідними цінами було лімітоване.

66. Ще одна програма підтримки сільського будівництва була розпочата в 2011-2012 роках і реалізовується з цього часу. Якщо місцеві органи влади мають вільні землі загального користування, така ініціатива може стати хорошим підходом до економічної самодостатності; за цією схемою сім'ям надається земельна ділянка в сільській місцевості, на якій вони мають право будувати житло. Крім того, будівництво нових мікрорайонів у Грузії з 2011 року також сприяло розширенню житлового забезпечення для ВПО в країні. Хоча такі цільові поселення заповнюють житлову прогалину, виявилось, що вони також створюють високу концентрацію бідності, оскільки збіднілі сім'ї оселяються в одному місці з обмеженими можливостями працевлаштування. Такий ефект від формування осередків бідності було виявлено і в сільській місцевості, як-от регіон Шида-Картлі, де з 2008 року уряд побудував низку сільських котеджних поселень для ВПО.

67. У Грузії за результатами дослідження, що оцінювало доступ ВПО до послуг, щонайменше 28 постачальників послуг були залучені лише у двох регіонах, у той час як самі муніципалітети мали менше шансів бути в лідерах, особливо якщо йшлося про надання житла. Однак внутрішньо переселених осіб брали до уваги в програмах соціальної допомоги в більшості муніципалітетів, і вони мали змогу створити асоціації власників будинків та спільно інвестувати в відновлення інфраструктури.

68. Найуспішнішими будівельними проєктами та програмами заселення в Грузії були проєкти, які дали можливість для ВПО інтегруватись із місцевим населенням. Саме так відбулося в Шида-Картлі, як і в інших регіонах, де забудовників приватного сектора також запросили до інвестицій, приваблюючи, таким чином, інших орендарів та власників, окрім субсидованих одиниць соціального житла. У Тбілісі муніципальне соціальне житло як для ВПО, так і для місцевого населення сприяло інтеграції обох груп, але оскільки приймаюча громада вже була маргіналізованою, концентрація бідності залишалася проблемою. Можна застосовувати висновки інших програм підтримки соціального житла для вразливих верств населення, які не є ВПО, в тому числі з муніципалітетів Гори та Зугдіді.

69. За цих обставин доповідачі хотіли б зазначити, що вирішення житлового питання повинне бути персоналізоване та децентралізоване через співпрацю з приватними власниками й житловими об'єднаннями та за одночасного уникнення тенденцій до обмеження прав. Інтегрування приймальних центрів у житлові райони, що вже існують, покращить доступ до соціальних послуг (наприклад, навчальних закладів, центрів зайнятості, дошкільних навчальних закладів, медичних центрів), посилить соціальну залученість та протидіятиме страху й упередженням серед населення.

3.4 Надання основних послуг та забезпечення інфраструктури

70. ВПО можуть бачити чіткі відмінності в доступі та якості різних видів послуг. Дослідження, проведені у дев'яти постсоціалістичних країнах, показали суттєві відмінності в рівнях задоволеності здоров'ям та освітніми послугами. У цих країнах ВПО виявилися значно більше незадоволеними якістю послуг охорони здоров'я в міських районах, ніж місцеве населення, навіть через 10 – 15 років після переміщення. З іншого боку, задоволеність доступом та якістю освіти не відрізнялася між двома групами населення. За результатами дослідження, ВПО вкладали більше грошей в освіту на противагу іншим послугам та витратам, оскільки освіта – це людський капітал, що передається і є ключовим для відновлення життя після конфлікту та переміщення.

71. У Сербії це визнали і відобразили в тому, що всі діти ВПО можуть вступити до школи, навіть за відсутності їхніх свідоцтв про народження. Крім того, існує допомога для забезпечення освіти дітей та молоді маргіналізованих груп населення, включно із сім'ями ВПО, за допомогою таких програм як Фонд для молодих талантів Республіки Сербія. Сьогодні це національні програми, однак зараз пріоритетом повинен бути розвиток ініціатив такого характеру та достатня кількість інвестицій на місцевому рівні.

72. У галузі охорони здоров'я Республіка Сербія ввела посаду ромського медичного посередника, роль якого – забезпечити заклади охорони здоров'я кращим розумінням ситуації та потреб ромських поселень, а також вести облік стану здоров'я мешканців неофіційних поселень. Ця ініціатива з посадовою функцією була частиною більш масштабного проєкту щодо приєднання ромів, який охопив також координаторів ромів, педагогів і представників Національної служби зайнятості і реалізовується Місією ОБСЄ в Сербії та фінансується Європейським Союзом.

73. Зрештою в багатьох містах Європи повільні та швидкі процеси змін у містах призвели до примусового виселення, а також до переміщення маргіналізованих домогосподарств. Хоча не всі ці випадки відповідають визначенню внутрішнього переміщення, зазначеному в Керівних принципах ООН, деякі з них, проте, входять саме в цю категорію. У таких випадках залучено низку суб'єктів, включно з органами місцевого самоврядування та приватним сектором.

74. У Керівних принципах із питань внутрішнього переміщення згадано роль приватного сектора у контексті зобов'язання поважати права вимушених переселенців. Керівні принципи щодо бізнесу та прав людини, у яких менш детально йдеться про переміщення, вказують на більш високу відповідальність підприємств за дотримання прав людини. Звичайно, важливу роль у цьому відіграють місцеві органи влади – як регулятори та правоохоронці, так і організатори процесів планування, які можуть або сприяти етнічному й соціокультурному різноманіттю та включенню, або ж висувати суворі вимоги, що призводить до подальшої маргіналізації вже вразливих груп.

4 ЗАГЛЯДАЮЧИ В МАЙБУТНЄ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ДОТРИМАННЯ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

75. Попри значно локалізований та залежний від контексту характер кожної ситуації переміщення, можна зробити кілька загальних висновків. Очевидно, що для сприяння вирішенню питання про повернення ВПО та біженців до своїх домівок шляхом мирних переговорів потрібно більше міжнародних зусиль. Відсутність прогресу в кількох таких переговорах, спрямованих на врегулювання питання невирішених конфліктів у Європі, вимагає твердої позиції та мобілізації з боку міжнародного співтовариства для пошуку мирних рішень.

4.1. Потрібно здійснювати більше інвестицій в оцінювання затяжних переміщень та в ті заходи, які називають «довготерміновими рішеннями».

76. Наявність даних встановлює обмеження в багатьох контекстах переміщення. Вкладення коштів у координаційні органи місцевих органів влади та в системи для методичного обліку нових переміщень можуть заповнити деякі наявні прогалини. Збір даних – це лише перший, але важливий крок у звітності та відповідальності за всіх ВПО. Такий збір охоплює облік нових переміщень (переселень) в умовах конфліктів і насильства, катастроф та проєктів розвитку, а також реєстрація кількості переміщених осіб на певний момент часу. Він також передбачає застосування наявних та розробку відповідних стандартів для збору даних й аналізу внутрішнього переміщення, підтримку яких можуть надавати міжнародні партнери²⁶.

77. Однак, окрім більш технічних підходів до підтримки довготермінових рішень, існує нагальна потреба інвестувати в мирне вирішення конфліктів, які досі залишаються причиною низки випадків переміщення в регіоні. Можливість безпечного та гідного повернення ВПО до регіонів їхнього походження, як питання вибору, буде доступна лише в разі прийняття тривалих політичних рішень. Європейській та міжнародній спільноті необхідно буде більше інвестувати у вирішення конфліктів у регіоні.

4.2. У контексті моделей переміщення з високим рівнем урбанізації в Європі місцева влада повинна визнати внутрішньоміські переміщення та розробити відповідні рішення.

78. Велику увагу приділено міграції та переміщенню із сіл у міста. Це необхідно врегулювати шляхом ведення звітності та вирішення питання переміщення в межах міста і його причин. Варто підтвердити та визнати різні форми володіння майном, включно з неофіційними, оскільки вони є

²⁶ <https://unstats.un.org/unsd/demographic-social/Standards-and-Methods/files/Technical-Report/national-reporting/Technical-report-on-statistics-of-IDPs-E.pdf>

ключовими для поступової реалізації права на належне житло. У цьому контексті документація знову відіграє вирішальну роль для ВПО – у формі документів, які засвідчують особу, а також документів на нерухомість тощо.

4.3. Лідерство та участь переміщених осіб є надзвичайно важливим.

79. Докази свідчать, що участь та навіть лідерство переміщених осіб є основним чинником для успіху містобудування та надання послуг. Збирання даних під керівництвом громади, оцінки потреб та аналіз ризиків (у неофіційних поселеннях, районах під загрозою та інших міських районах) виявились успішними заходами у сприянні стійким підходам до міської інтеграції та зусиль щодо розселення.

80. Забезпечуючи можливість громадської участі, а також підтримуючи доступ ВПО до документації, шляхом планування змін у містах / адаптації як рушійного механізму для припинення переміщення, місцеві та регіональні органи влади здатні сформувати сприятливі умови для інтеграції ВПО.

81. Доповідачі наголошують на тому, що надання місцевими та регіональними органами влади консультацій для ВПО є надзвичайно важливою ініціативою для забезпечення обміну досвідом та постає як цінний внесок у розробку відповідної політики. Запровадження регулярних механізмів консультацій представників національного рівня та співпраця з органами влади на всіх рівнях управління є невід'ємними чинниками успіху під час планування, реалізації та оцінки діяльності. Роль асоціацій місцевих та регіональних органів влади має вирішальне значення для координації таких консультацій і обміну інформацією.

82. Консультації також можна вважати таким собі превентивним заходом, який дозволить уникнути «винайдення колеса», вони принесуть користь місцевим проектам та допоможуть застосувати досвід національних, міжнародних чи інших місцевих / регіональних суб'єктів, які могли вже щось зробити в напрямку вирішення цих питань задля кращої підтримки вже наявних об'єднань та проектів. У цьому контексті використання міжнародних мереж може забезпечити вирішальну підтримку в запуску або вдосконаленні проектів.

4.4 Діяльність місцевих органів влади з метою підвищення обізнаності щодо ситуації та прав ВПО є надзвичайно важливою

83. Як і в ситуації з біженцями та мігрантами, політична позиція місцевих чи регіональних обраних представників щодо сприяння включенню переміщених осіб до місцевого життя відіграє важливу роль у формуванні того, як місцеві громади сприймають та реагують на присутність ВПО. Права ВПО як громадян своїх країн є ключовим елементом у залученні будь-якого суб'єкта^{27,28}. Обрані представники на місцевому та регіональному рівні можуть використовувати своє керівне становище для визнання внутрішньо переміщених осіб місцевими громадянами та виступати за захист й інтеграцію ВПО, а також за їхнє повернення, коли це можливо.

4.5. Визнання ролі приватного сектора

84. Приватний сектор відіграє значну роль у забезпеченні інфраструктури, житла та послуг. У контексті такої своєї функції приватний сектор може сприяти покращенню місцевої інтеграції та довготерміновим рішенням щодо внутрішнього переміщення, і така підтримка виступатиме як побічний результат, а не певна ціль. Аналогічно, висновки в ситуації з біженцями, включно з ВПО у місцевих та глобальних мережах поставок, можуть мати соціальний вплив та отримати репутаційні вигоди, водночас підтримуючи й розширюючи фінансові результати підприємств. У контексті ВПО підприємства часто зіштовхуються з меншими юридичними бар'єрами під час працевлаштування тих, хто був переміщений. Водночас механізми звітності перед громадянами та ВПО можуть бути слабшими для приватних суб'єктів, ніж вони є – принаймні в основному – для державних суб'єктів та гуманітарних організацій. Роль місцевих органів влади як регуляторів, правоохоронців та організаторів є надзвичайно важливою в цьому контексті.

4.6. Відстеження прогресу на рівні міста буде ключовим для досягнення національних та глобальних цілей розвитку

²⁷ <https://rm.coe.int/human-rights-handbook-for-local-and-regional-authorities-vol1/168093aaf2>

²⁸ <https://rm.coe.int/booklet-a6-en-local-voting-rights-for-the-integration-of-migrants-demo/1680931f2e>

85. У 2019 році міжнародна спільнота підведе підсумки результатів досягнення цілей сталого розвитку. Під час огляду результатів чотирирічної роботи, який має відбуватися в липні, країни зі значним ризиком внутрішнього переміщення та переселення мають можливість доповісти про те, що вони зробили для вирішення цього питання. З огляду на центральну роль, яку відіграють місцеві органи влади, ключовим буде звіт про результати роботи на місцевому рівні, особливо в містах.

86. Щоб органи місцевого самоврядування могли більш систематично відображати бачення того, як саме місцеві суб'єкти, міжнародна спільнота та національні уряди здатні безпосередньо підтримувати місцеві дії, можна запропонувати низку ключових кроків. Хоча багато з них обертаються навколо питань щодо створення та зміцнення потенціалу для свідчень, планування й моніторингу, вони все ж є необхідною умовою для узгоджених дій.

4.7. Забезпечення пропорційного та справедливого розподілу фінансування

87. Доповідачі вважають, що варто звернутися до держав-членів із закликом подбати про те, аби кошти, спрямовані місцевим та регіональним органам влади на проєкти, пов'язані з ВПО, і інвестиції були пропорційні до заявлених потреб. Держави також повинні гарантувати, що критерії та процедури розподілу таких коштів будуть справедливими й прозорими. Конгрес неодноразово нагадував у різних текстах, включно з Рекомендацією 424 (2018) «Прозорість та відкритий уряд», що для підвищення громадської довіри та зменшення корупції, необхідних для процвітання місцевої демократії, принципи відкритого врядування, як-от прозорості, участі та підзвітності, потрібно застосовувати на всіх рівнях влади²⁹.

4.8. Створення доказової бази для дій на місцевому рівні щодо внутрішнього переміщення³⁰

88. Доповідачі пропонують місцевій та регіональній владі використовувати контрольний список, який можна надалі розробити в партнерстві з місцевими органами влади в найближчі роки. Певні кроки, які може передбачати контрольний список:

Дані та аналіз

- Ведіть систематичний облік ВПО. Фіксуйте їхню кількість, тривалість та складність переміщення, класифікуючи переміщених осіб за статтю, віком, обмеженими можливостями та іншими відповідними критеріями.
- Слідкуйте за переміщенням та умовами переселенців упродовж певного часу, а не лише під час кризи й безпосередньо після неї.
- Здійсніть профілювання як переселенців, так і того населення, яке приймає їх.
- Співпрацюйте з гуманітарними стейкхолдерами, зацікавленими учасниками процесу розвитку та іншими суб'єктами, які працюють над зменшенням вразливостей і ризиків, щоб забезпечити взаємодію будь-яких зібраних даних.

Потенціал та участь

- Збільшіть наявний потенціал громади, включно зі збором даних про її вразливість та потреби, а також наявні ресурси, навички й комунальні послуги.
- Зміцніть потенціал місцевих організацій та урядових відомств для аналізу даних і статистичного аналізу.
- Працюйте з ВПО та особами, які перебувають під загрозою переміщення, щоб визначити пріоритетні сфери надання послуг та розвитку інфраструктури.
- Визначте підходи до розвитку міст, у яких можливий неформальний компонент, у тому числі за допомогою гнучких та безпечних домовленостей про володіння й адаптивних стратегій ринку праці відповідно до національних і міжнародних ініціатив сталого розвитку.

²⁹ Резолюція 435(2018) та Рекомендація 424(2018): <https://rm.coe.int/transparency-and-open-government-governance-committee-rapporteur-andre/16808d341c>

³⁰ Адаптовано за матеріалами ЦМВП, 2019 р.: Глобальний звіт про внутрішнє переміщення, 2019 рік.

Мотивація та політична воля

- Оцініть вплив переміщення на місцевий розвиток та ризики, пов'язані з бездіяльністю, включно з впливом на місцеву економіку, безпеку, стабільність і соціальне благополуччя.
- Використовуйте оцінки ризиків для обстоювання нових та відповідних механізмів фінансування, аби підтримати дії міста й зробити ризик переміщення одним з основних аспектів, які варто брати до уваги під час містобудування та задля місцевого розвитку.
- Задokumentуйте успішні підходи до управління та скорочення внутрішніх переміщень у містах і забезпечте платформу для обміну досвідом та навчання муніципалітетів і їхніх партнерів.